

Психологічні обрії вчинкового світу літературних творів В.А. Роменця

Osyka O.V. Psychological Skylines of the Actional World in the Literary Work of V.A.Romenets / O.V. Osyka // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskiy Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufriieva. – Issue 31. – Kamianets-Podilskiy : Aksioma, 2016. – P. 282–292.

О.В. Осика. Психологічні обрії вчинкового світу літературних творів В.А. Роменця. У статті розглянуто психологічні обрії вчинкового світу літературних творів В.А.Роменця та їх психолого-педагогічний потенціал. Представлено класифікацію вчинків, створену вченим, де виокремлено наступні модифікації вчинків: розгорнуті та редуковані; ті, що зароджуються, і ті, що відмирають. В.А.Роменець зауважив, що вчинок є важливий у своєму роді осередок людської діяльності і виражає спосіб існування людини на землі, виступає постійно ключовим джерелом історичних форм життя, стає ланкою, що опосередковує особистість і світ. Ученим наголошено, що вчинок можна визначити як перетворення людиною моральної ситуації, бо вчинок у його повноцінному вираженні – це водночас і акція духовного становлення особистості, і творення моральних цінностей. Тому вчинком слід називати дію, що має розгалужені психологічний і моральний обрії. Дію, у якій психологічний аспект сильно редуковано, автоматизовано і перетворено на звичку, психолог називав моральною дією. Аналіз психологічних особливостей літературних творів В.А.Роменця дав можливість виділити основні типи вчинків героїв і виокремити систему психологічних механізмів захисту: проекцію, ідентифікацію та психологічні механізми розвитку мотивації досягнення (мотиваційне переключення, мотиваційне зумовлення, мотиваційне зміщення та позитивне підкріплення). У літературних творах чітко простежуються процеси амбівалентності та поляризації поведінкових ліній і вчинкового світу головних героїв. У процесі розгортання сюжету персонажі залучаються у потужне діалогічне коло, в якому загартовується їх світогляд і характери, та котре сприяє морально-психологічному становленню підростаючого покоління. Школярі залучаються до процесу морального становлення особистості.

Ключові слова: В.А.Роменець, вчинок, добрий вчинок, вчинкове коло, вчинковий світ, літературні твори, казка, оповідання, психологічний механізм захисту, учні.

О.В. Осыка. Психологические горизонты мира поступков литературных произведений В.А.Роменца. В статье рассмотрены психологические горизонты мира поступков литературных произведений В.А.Роменца и их психолого-педагогический потенциал. Представлена классификация поступков, созданная учёным, где выделены следующие модификации поступков: развернутые и редуцированные; те, что рождаются, и те, что отмирают. В.А.Роменец отметил, что поступок есть в своём роде важная ячейка человеческой деятельности и выражает способ существования человека на земле, постоянно выступает ключевым источником исторических форм жизни, становится промежуточным звеном между личностью и миром. Ученым подчеркнуто, что поступок можно определить как превращение человеком моральной ситуации, так как поступок в его полноценном выражении – это в то же время и акт духовного становления личности, и создание моральных ценностей, поэтому поступком нужно называть действие, которое имеет разветвленные психологический и моральный горизонты. Действие, в котором психологический аспект сильно редуцировано, автоматизировано и превращено в привычку, психолог называл моральным действием. Анализ психологических особенностей литературных произведений В.А.Роменца дал возможность выделить основные типы поступков героев и выделить систему психологических механизмов защиты: проекция, идентификация и психологические механизмы развития мотивации достижения (мотивационное переключение, мотивационное предопределение, мотивационное смещение и позитивное подкрепление). В литературных произведениях чётко прослеживаются процессы амбивалентности и полярности поведенческих линий и мира поступков главных героев. В процессе развёртывания сюжета персонажи вовлекаются в мощный диалогический круг, в котором закаляются их мировоззрение и характеры, и который способствует морально-психологическому становлению подрастающего поколения. Школьники вовлекаются в процесс морального становления личности.

Ключевые слова: В.А.Роменец, поступок, добрый поступок, круг поступков, мир поступков, литературные произведения, сказка, рассказ, психологический механизм защиты, ученики.

Постановка проблеми. У сучасному світі особистість зазнає значної кількості викликів і тиску з боку навколишнього середовища. Вистояти й залишитися в даній ситуації Людиною з великої літери складно і відповідально. Залучення особистістю потужного арсеналу ефективних захисних і розвивальних мотиваційних механізмів в процесі життєдіяльності дає можливість не тільки надійного засобу вирішення нагальних проблем, але й створення свого морально-психологічного світу, привабливого й доленосного. Життєтворчість В.А.Роменця та вчинковий світ

його літературних героїв дають відповіді на дані запитання та перспективу майбутнього.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Провідні ідеї наукового доробку В.А.Роменця в галузі дослідження розвитку творчості, творчих здібностей людини, людини як творчої особистості плідно вивчає і розвиває київська психологічна школа: Г.О.Балл, І.Д.Бех, М.Й.Боришевський, С.С.Занюк, В.В.Клименко, С.Д.Максименко, І.П.Манюха, В.О.Моляко, В.О.Татенко, Т.М.Титаренко.

В.О.Татенко досліджує вчинок в онтологічному вимірі як універсальний механізм самовідтворення буття, як єдність індивідуально-психологічного, суспільно-історичного та логічного, як діалог і монолог. Вивчаються головні суперечності вчинку, психологічні відмінності людей у проявах вчинкової активності, різновиди та рівні вчинкової активності. Він надає онтогенетичні визначення вчинку: вчинок злиття і вчинок народження, вчинок самоствердження, самовизначення, самовивільнення, самоздійснення, самозвітування, вчинок умирання через вчинок до безсмертя. Вивчає вчинковий потенціал сучасної людини: проблеми і перспективи, вчинок у феноменологічній традиції [2].

Т.М.Титаренко вивчає: феноменологію вчинку, вчинок буденності, вчинок екзистенції, вчинок самопізнання, вчинок повернення до буденності. Вона досліджує психологію особистості В.А.Роменця у постмодерністському звучанні та систему психології В.А.Роменця як вчинок самопізнання [2].

І.П.Манюха розглядає теоретичні засади дослідження вчинку, вчинковий смисл психологічних феноменів: мотиваційні, витоки волі, боротьба мотивів і вольовий акт, формування та розвиток вольових процесів, природа потреб людини, потреби та мотиви діяльності, теорії мотивації, мотивація в структурі вчинку, структура творчого процесу та можливості його оптимізації, особистість і характер [5].

М.С.Гусельцева аналізує концепцію вчинку В.А.Роменця, витоки його творчості, здійснює порівняння культурно-гуманістичного підходу в психології з культурно-історичними, діяльними і міждисциплінарними підходами та інтерпретує творчий доробок вченого засобом ідей постнекласичної раціональності й культурно-історичної епістемології в широкому філософсько-психологічному контексті [1].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є вивчення психологічних обріїв літературних тво-

рів В.А.Роменця, типів вчинків літературних героїв і системи психологічних механізмів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В.А.Роменець зауважив, що вчинок є універсальний і єдиний у своєму роді осередок людської діяльності і виражає спосіб існування людини у світі, виступає постійно активним фактором історичних форм прогресу, стає ланкою, що опосередковує людину і світ [2; 3].

Досліджуючи моральні вчинки та моральну творчість суб'єкта, В.А.Роменець правомірно вважав, що вони є підґрунтям людської свідомості, історії і культури, державності і цивілізації, що визначають життя і долю цілих народів і окремої особистості. «Маючи самостійне значення як вище вираження процесу соціалізації людини, моральна творчість є непорушним ґрунтом розумової та естетичної діяльності людини і становить їхній остаточний сенс... Саме вчинок у його психологічній структурі виступає безпосереднім «механізмом» моральної творчості» [5, с.193].

Він доводив, що вчинок можна визначити як перетворення людиною моральної ситуації, бо вчинок у його повноцінному вираженні – це водночас і акція духовного розвитку індивіда, і творення моральних цінностей, тому вчинком слід називати дію, що має розгорнуті психологічний та моральний аспекти. Дію, у якій психологічний аспект сильно редуковано, автоматизовано і перетворено на звичку, дослідник називав моральною дією [5, с.196].

Спираючись на логічну структуру вчинку, В.А.Роменець виділив такі його модифікації: учинки розгорнуті та редуковані; ті, що зароджуються, і ті, що відмирають. І при цьому він зауважував, що вчинок можна визначити так: це процес, який залежить від ситуативних і мотиваційних метаморфоз [5, с.196].

Зробимо спробу розглянути літературний доробок В.А.Роменця, казки і оповідання, крізь призму вчинкового світу їх героїв. У казці «Краплинка і Промінь» автор зобразив нестримне прагнення своєї героїні до неба, світла, свободи, дружби, любові. Важко жилося Краплинці на дні річечки і хотілося на поверхню, але в тих умовах це було неможливо. І ось несподіваний вчинок течії, за своєю структурою досить розгорнутий і впевнений. Якимось дивом вона так здійснює свою роботу, що Краплинка миттєво опиняється на поверхні, і раптом нова несподіванка – ласкавий сонячний Промінь. Вона хоче до неба і він згоден допомогти їй. Краплинці треба зробити вибір: втратити те, що вона мала досі в своєму житті (зір, слух, навколишнє середовище). Але

вона робить нелегкий і сміливий вчинок вибору. А Промінь при цьому здійснює свій вчинок, не менш сміливий і рішучий, учинок дружби, довіри та прихильності. Дані вчинки зароджуються на наших очах. Він підносить Краплинку догори, у безмежний небесний простір. «Пливе вона над землею і милується краєвидами. Далеко-далеко внизу тоненькою, ледь помітною стрічкою темніє річечка. Холодно їй. А тут, у небі, – простір і воля. Як легко дихати чистим повітрям!» [5, с.262]. Незважаючи на те, що день добігав кінця, Промінь підтримував Краплинку до останнього і навіть під час буревію в світлі блискавок він духовно був з нею поруч. І цей ланцюжок добра продовжувався і породив вчинок краплі-сусідки. Вчинок допомоги і підтримки, добра і довіри по-справжньому товариський вчинок. «Але раптом страшний гуркіт прокотився навкруги. Затремтіла від жаху земля і небо. Затремтіла й перелякана Краплинка і сховала свою голівку на тільці сусідки. Блись... Блись... Та от Краплинки від страху міцно пригорнулися одна до одної і злилися в одну велику краплю.» [5, с.263]. Вчинок, який дозволив гармонійно з'єднатися різним крапелькам в єдину тілесну й духовну цілісність. Але краплинка була земною істотою. І тому в небі їй було страшно і незручно. І небо здавалось їй чорним і злим. А вчинок скорботи й каяття розривав їй серце. Але при падінні зверху зі струменем води Краплинка була просякнута духовною енергією вчинку співчуття і довіри, побажанням всього доброго й світлого. І цей чудовий вчинковий світ створили дві дитячі голівки за вікном. Хоч і були здивовані стрімким падінням крапельки з неба. Негода наполегливо і нахабно здійснює низку руйнівних вчинків, злих і непорядних, підступних і ворожих, розгорнути за своєю структурою, що намагаються знищити Краплинку, залишити її без духовної висоти та благодаті. У хвилини негоди і після неї Краплинка незадоволена поведінкою Променя, вона підозрює його у зраді й здійсненні редукованого вчинку, бо не знає, що злі сили виявилися сильнішими за нього і не дозволили у повному обсязі, як він того бажав, підтримати й допомогти їй в годину негоди. Але друг повернувся у вчинковому колі світла і добра, і серце її розтануло у радісних почуттях. Краплинка «... починає відчувати, як її зігріває своїм теплом сонячний Промінь. Він тихо й заманливо розповідає про красу синього неба, про широкі простори, про спів пташок у піднебесі...» [5, с.263]. Вчинок добра і дружби подолав всі негоди та став початком нового світлого життя.

Героєм казки «Боязкий Василько» став хлопчик, який боявся усього у світі: собаки Рябка, темряви, блискавок, грому,

мишей, гострого ножа, півника, холоду, водички, рівчака. Сусідські діти створили навколо нього недобре вчинкове коло, де домінують редуковані вчинки: мовчання, підозри, неприйняття, відштовхування. Йому ввижається, що вони несуть з собою вчинок агресії, страху, зневіри, нелюбові до нього. Цей злий, штучно створений вчинковий світ не спроможна подолати дитина і від цього страждає. У своєму відчаї Василько не залишається самотнім, а на допомогу йому приходять прекрасна чарівниця зі своїм вчинковим світом, добрим і чуйним, відважним і спостережливим, лагідним і співчутливим до нього, потужно розгорнутим. «Тихо, безшумно розступився далеко по сторонах ліс. Стежка стала широкою, рівною, гладенькою. На ній не було жодного горбочка, за який Василько міг би зачепитися, жодного рівчака, де Василько міг би зламати собі ногу. По волі вщух і пташиний крик – навкруги запанувала мертва тиша.» [5, с.265]. Мудра чарівниця намагалася добрими вчинками допомогти Василькові уникнути почуття страху у штучно створеному нею світі захисту, охорони. В появі чарівниці простежується механізми ідентифікації її з матір'ю Василька та ритуалізації дійсності з метою подолання страху. Але вона не змогла змінити сутність реального світу з його первісними, споконвічними законами жорстокої боротьби і виживання сильнішого, де страх є важливим захисним механізмом життя.

Сучасну школу, звичайних дітей зображено в оповіданні «Велика таємниця». Відверто кажучи, недобрі вчинки здійснюють головні герої твору – Івасик, Андрійко, Оленка. Бешкетують, не готують домашніх завдань, на уроках постійно порушують дисципліну, граються, дратують вчительку Варвару Опанасівну. А поруч – відмінник Юрко, з його добрими і розгорнутими вчинками: працелюбний, уважний, самостійний, цілеспрямований, завжди готовий прийти на допомогу друзям і однокласникам. Дітям у глибині душі хочеться бути схожими на Юрка, але це їм не вдається. На заваді цьому стає велика таємниця, досягнути яку вони не в змозі. Бо дуже далеко завів їх ланцюжок недобрих, злих вчинків проти людей. І тоді вони наважуються на новий, дуже ризикований і небезпечний, але сміливий вчинок: ввечері зібратися коло річки, біля мосту. Першою прийшла Оленка й стала свідком того, що вся жива природа не залишається байдужою до дітей, а намагається якнайшвидше та найефективніше допомогти дітлахам у їх скрутному становищі. Сосни, травичка, камінці, водичка, а особливо живі істоти (рибка, жабка, їжачок), постійно надсилають їй свої зорові й слухові сигнали привітання

і доброзичливості. Діти наполегливо намагаються розгадати велику таємницю. Здійснюють різноманітні розгорнуті вчинки: ловлять ротом вітер на землі й на вершині сосни, голодують, хочуть наслідувати інженерові, який, за словами тата одного з героїв, досить обізнаний у своїй справі. Осягненню дітьми великої таємниці сприяє потужне мотиваційне поле: де ефективно працюють психологічні механізми розвитку мотивації досягнення: мотиваційне переключення, мотиваційне зумовлення, мотиваційне зміщення, позитивне підкріплення [5].

Мотиваційне переключення зумовлює формування стійкого інтересу до об'єкта шляхом перенесення енергії позитивної мотивації з важливого і привабливого для учнів сьогодні на об'єкт, до якого у них повинен бути сформований інтерес – розгадка великої таємниці.

Мотиваційне зумовлення подається як переключення і фіксація емоцій на новий зміст і простежується в епізоді, де герої на уроці декламують вчительці вірша.

Мотиваційне зміщення – тривале підкріплення дії: відповіді учнів біля дошки, які були лише засобом задоволення потреби, позитивними емоціями – радістю, схвильованістю, впевненістю, підтримкою. Процес її задоволення призводить до емоційного та мотиваційного зміщення даних емоцій з потреби на певну дію: добре відповідати, не порушувати дисципліну, якісно готувати домашнє завдання, уважно слухати вчительку.

Позитивне підкріплення – певні позитивні здобутки, що отримують діти внаслідок учбової діяльності (похвала вчительки, високі оцінки, позитивна емоційна атмосфера на уроці), що спонукають їх до продовження виконання цієї діяльності в майбутньому.

Вчинкове коло допомоги і підтримки дітей в суворий для них час талановито підхоплює пес Руслан. Він має добре серце і співчуває дітям, правомірно вважаючи, що лише повернення додому спроможне врятувати їх і повернути на шлях істини. Бо вдома допомагає усе: рідні стіни, стеля, дах, поріг, обійстя, ласкавий сонячний промінь, пташки, бджоли, соняшники коло хати. Вдома й народжується новий світ вчинків: емпатійності, порядності, розуму, натхнення, а світ злих вчинків поступово відмирає та відходить у небуття. В епізоді з Русланом спрацьовує психологічний механізм проєкція, який лежить в основі емпатії. Руслан, на жаль, не може безпосередньо відчувати внутрішній стан Оленки, але він відверто співчуває їй, швидко реагуючи на різноманітні прояви її душевного та емоційного стани, що спри-

яє їх співпорозумінню. Основоположною проекція є в персоніфікації – одушевлення, олюднення пса Руслана, що являє собою процес припису зовнішнім об'єктам своєї власної реакції на них. В Оленчиній свідомості домашній улюбленець – «відданий Руслан», «вірний пес», «добрий собака», «ласкава істота», «співчутлива тварина». За тиждень до школи приходять вже інші учні, розумні та старанні. Велика таємниця розкрита – наполеглива праця допомагає людині завжди й сприяє моральному становленню особистості та народженню світлого вчинкового світу добра [5].

В оповіданні «Надійка» розповідається про глибокі переживання дівчини з приводу того, що мати прочитала щоденник, в якому знаходилась її сповідь. Надійку охоплює буревій почуттів, з якими вона не може впоратися: навмисно чи ні мати взяла її щоденник? З якою метою вона прочитала сповідь? Які почуття, позитивні чи негативні виникли у матері після знайомства зі сповіддю доньки? Чи мала мати право на цей вчинок? А може діяла підступно, порушуючи права і свободу своєї доньки? Невже вона не має право на своє особисте життя, якого б ніхто не торкався, навіть мати і батько? Як їй жити далі? Як поводитися з оточуючим середовищем, коли мати дізнались про її коханого хлопця О.? Мовчати чи голосно й відверто захищати свої права? Який вчинок Надійці здійснити у відповідь на це? А чому батько так довго не може визначити своєї точки зору, приймаючи то позицію дружини, то доньки, знаходячи в поведінці кожної з них свою правду, правду віку й сімейного стану? Чи спроможна вона на вчинок добра і любові? А мати і батько наважаться на вчинки поваги й довіри до неї?

Почуття страху, що її сповідь прочитали, переслідувало Надійку довгий час й спричиняло душевні муки. Подоланню розгубленості і страху, підозри і відчуження сприяло включення психологічного механізму захисту ідентифікації. Вона усвідомлює себе у минулому, теперішньому та майбутньому часі, ототожнює себе з ним і намагається осягнути джерела швидкоплинності часу, його сили і глибини. За допомогою цього ототожнення Надійка звільняє себе від стихії страху, тривоги, образи, безнадії. Дане вчинкове поле з часом втрачає свою владу над героїнею, віддається у просторі й відмирає [5].

В оповіданні «Чи не забагато для молодого людини?» створено образ десятикласника Валерія. Він наділений літературним і театральним хистом. Але так склалися життєві обставини, що він не витримав конкурсних іспитів та не пройшов у театральний

інститут й університет. У театральному інституті стверджували, що він не має театрального вигляду, а створювати лише для нього нову п'єсу не має ніякого сенсу [4]. Несподівано у сім'ю Валерія приходить справжнє горе. Останнім часом, коли ще був живий батько, Валерій і мати як могли підтримували один одного та батька. Але одного разу, коли лікар виходив з їх дому, Валерій не витримав і передчуваючи недобре, схилився й заридав на плечі матері. Після смерті батька Валерій йде працювати на будівництво, він стає серйозним, мужнім, самостійним, триває становлення його особистості. Але він захворів. І тоді коло його ліжка з'являється подруга Наталя, взаємовідносини Валерія з якою раніше були віддаленими. У даній ситуації виявляються її кращі риси характеру: чуйність, доброзичливість, відвертість. Почуття захоплення й любові, краси наповнює серце Наталі. «Це була краса, яку не отримують від народження, яку створює сама людина, красою своїх учинків», – правомірно стверджує автор [5, с.285]. Додамо від себе: вчинків розгорнутих за своєю структурою, тих, що зароджуються в гарячих серцях героїв та якими просякнуте їх життя.

Після невступу до ВНЗ у Валерія виникає комплекс неповноцінності, який йому вдалося подолати за допомогою компенсації й соціального середовища в процесі успішної трудової діяльності на будівництві та покращення особистісних взаємин із Наталею.

Ключовими в оповіданні, в створенні вчинкового світу літературних героїв стали наступні психологічні механізми впливу: альтруїзм, емпатія, згуртованість та почуття «ми» у взаємовідносинах Валерія з батьками, Наталею. Катарсис – реагування, емоційне розвантаження, вираження сильних почуттів простежується у Валерія під час важкої хвороби батька. Катарсис допомагає подолати Валерію важкі життєві обставини.

Кілька слів про літературну форму творів. У казках і оповіданнях чітко простежуються процеси амбівалентності та полярності поведінкових ліній і вчинкового світу центральних літературних героїв. Існує тісний взаємозв'язок основоположних філософсько-психологічних та літературно-педагогічних принципів архітектоники, сюжетобудови, композиційної специфіки, просторово-часових відносин («хронотоп»), стильового забарвлення з розгалуженим вчинковим світом творів: чесним, порядним, своєрідним, вибагливим, цнотливим. У процесі розгортання сюжету герої залучаються у потужне діалогічне коло, в якому загартовується їх світогляд і характери, і котре сприяє морально-психологічному становленню дітей, підлітків. Літературні

герої – учні молодшого, середнього та старшого шкільного віку, міцно вмотивовані щодо здійснення добрих справ і налаштовані на подолання важких життєвих обставин та перешкод на шляху до якісно нового вчинкового світу та моральних обріїв.

Висновки. Аналіз психологічних особливостей літературних творів В.А.Роменця дозволив виділити провідні модифікації вчинків літературних героїв та виокремити систему психологічних механізмів захисту: проєкцію, ідентифікацію й психологічні механізми розвитку мотивації досягнення (мотиваційне переключення, мотиваційне зумовлення, мотиваційне зміщення та позитивне підкріплення). Перспективою дослідження є вивчення зв'язку жанрово-композиційної специфіки та стильового забарвлення і різноманітності літературних творів В.А.Роменця з психологічними особливостями вчинкового світу літературних героїв.

Список використаних джерел

1. Гусельцева М.С. Наследие В.А.Роменца в истории украинской психологии / М.С.Гусельцева // Вопросы психологии. – № 6. – 2011. – С. 94–107.
2. Основи психології: підручник / за заг. ред. О.В. Киричука, В.А.Роменця. – 4-те вид., стереотип. – К. : Либідь, 1999. – 632 с.
3. Роменець В.А. Фантазія, пізнання, творчість / В.А.Роменець. – К. : Наукова думка, 1965. – 149 с.
4. Роменець В.А. Виховання творчих здібностей у студентів / В.А. Роменець. – К. : Вища школа, 1973. – 96 с.
5. Роменець В.А. Психологія творчості : Навч.посібник / В.А. Роменець. – К. : Либідь, 2001. – 288 с.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Gusel'tseva M.S. Nasledie V.A.Romentsa v istorii ukrainskoy psihologii / M.S.Gusel'tseva // Voprosy psihologii. – №6. – 2011. – S.94–107.
2. Osnovy psihologii: Pidruchnyk / Za zag. Red. O.V. Kyrychuka, V.A.Romentsya. – 4-e vyd., stereotyp. – K. : Lybid, 1999. – 832 s.
3. Romenets V.A. Fantaziya, piznannya, tvorchist / V.A.Romenets. – K. : Naukova dumka, 1965. – 149 s.
4. Romenets V.A. Vyhovannya tvorchyh zdibnostei u studentiv / V.A.Romenets. – K. : Vyshcha shkola, 1973. – 96 s.
5. Romenets V.A. Psychologiya tvorchosti: Navch. Posibnyk / V.A.Romenets. – K. : Lybid, 2001. – 288 s.

O.V. Osyka. Psychological Skylines of the Actional World in the Literary Work of V.A.Romenets. The psychological skylines of the actional world in the literary work of V.A.Romenets and its psycho-pedagogical potential are considered in the article. The author represents the classification of actions created by the scientist. The following modifications of actions are detailed: developed and reduced ones, those that are coming into life, and those that are disappearing. V.A. Romenets noted that action is the kind of important centre of human activity and it expresses the way of human existence on the Earth, it appears to be the key source of the historical forms of life, becomes the link that unites the personality with the world. He stressed that action may be defined as the transformation of the moral situation by the man; because action in its full value is at the same time the action of the person's coming into being, as well as the creation of moral values. That's why it is necessary to call one's doing an action that leads to the wide psychological and moral skylines. The action in which the psychological aspect is strongly reduced, atomized and turned into custom, was called by the psychologist as the moral action. The analysis of the psychological peculiarities of the literary works of V.A. Romenets allowed us to single out the main types of the hero's actions and to detail the system of the psychological mechanisms of defense: projection, identification and psychological mechanisms of the development of the motivation in achievement: motivational switching to, motivational conditioning, motivational shifting and positive supporting. The processes of ambivalence and polarization of the behavioral lines and actional world of the main characters can be distinctly traced in the literary works. In the process of the development of the plot the characters are involved into the mighty dialogical circle; their world outlook and disposition are tempered in this circle and this also contributes to the moral-psychological coming into being of the rising generation. The schoolchildren are drawn into the process of moral tempering of a personality.

Key words: V.A. Romenets, action, good action, actional circle, actional world, literary works, tale, story, psychological mechanism of defense, school pupils.

Received December 05, 2015

Revised December 22, 2015

Accepted January 08, 2016